

Miskolczi Királyi Erdőfelügyelet

**1885. Miskolczi királyi
erdőfelügyelőség
1925. Miskolci m. kir.
erdőigazgatóság**

Sorozatunk befejező részében a modern erdőtörvények alapján létrehozott erdészeti szervek évfordulóit tekintjük át, amelyek már elsősorban Miskolchoz kapcsolódnak.

120 éve, 1885-ben kezdte meg működését a *Miskolczi királyi erdőfelügyelőség*, amelynek illetékessége Borsod-Gömör-Heves vármegyék 649 ezer kat. hold erdejére terjedt ki. Ez a szervezet volt a mai állami erdőfelügyelet elődje. Az 1923. évi XVIII. tc. alapján 1925-ben megszüntették, de az erdőfelügyelő személyes hatásköre megmaradt. Látszólag önálló – saját bélyegző, címkés levelezőlap stb. – de 1945-ig az erdőigazgatóság beosztottja volt.

A mai értelemben vett államerdészeti szervezetet 1880-ban hozták létre, amikor a soóvári – 1898-tól tótsóvári – m. kir. erdőhivatalhoz csatolták a diósgyőri kincstári erdőket, ahol négy erdőgondnokság: Parasznya-Diósgyőri-Újhuta-Mocsolyás végezte az üzemi teendőket és a soóvári kir. erdőrendezőség készítette az üzemterveket.

A korabeli viszonyok; hivatali ügyrend, közlekedés, posta stb. miatt a szervezet nehézkesen működött, ezért 1886-ban „az összes erdőgondnokságra kiterjedő hatáskörrel Diósgyőrről egy kezelő főerdési állás szerveztetett azal a feladattal, hogy ... az erdővédelmi, erdőművelési, kisebb faeladási, építkezési ügyekben a helyi ellenőrködési teendőket teljesítse és a bérfizetéseket végezze.” A kezelés rövidesen ellenőrzésre változott és megalakult a *M. kir. ellenőrködő erdőgondnokság*, amit később *Miskolcra* helyeztek.

Az első világháborút követő forradalmak alatt 1918. december 26-án a csehszlovák hadsereg bevonult Eperjesre, Kassára, 1919. május 2-án pedig Miskolcra. Húsz nap múlva a Vörös Hadsereg visszafoglalta Miskolcot, majd Kassát, de a fegyverszüneti szerződés alapján 1919. július 7-én a csehszlovák hadsereg végleg megszállta Kassát és ezzel megszűnt a kapcsolat a tótsóvári erdőhivatal és a diósgyőri erdőgondnokságok között.

1919 őszén az FM két „gazdaságfelügyeleti” /?/ kerületre – Diósgyőr + Parasznya és Szentlélek + Újhuta + Mocsolyástelep – osztotta a diósgyőri erdőket. 1920-ban a két kerület összevonásával létre-

hozták a *Tótsóvári m. kir. erdőhivatal miskolczi kirendeltsége* nevű szervezetet, majd 1921 októberétől a *M. kir. erdőhivatal Miskolcon* cím használatát rendelték el.

Az új országhatár miatt rendezni kellett az egyéb erdészeti szervek működését is, mert a régi szervezetből csak Miskolcon a kir. erdőfelügyelőség és Sátoraljaújhelyen a m. kir. állami erdőhivatal maradt meg.

1920-tól Kaán Károly részletes utasításokkal, megbízásokkal, félévenként tartott országos értekezletekkel irányította az erdészeti szervek munkáját. Pl. Borsod-Gömör megyében az erdőfelügyelő látta el az államerdészeti kezelést, Zemplénben a saújhelyi erdőhivatal az erdőfelügyeleti teendőket, Abaúj-Tornában pedig ketten megosztva intézték az ügyeket.

1923-ban a nemzetgyűlés elfogadta a XVIII. törvénycikket az erdészeti igazgatásról, 1924 májusában pedig megjelent a 13.800/1924.sz. FM rendelet a törvény végrehajtásáról. Ennek alapján a IV. sz. *miskolci erdőigazgatósági kerület*hez tartozott Borsod+Gömör és Kishont–Heves–Abaúj-Torna–Zemplén vármegye 459 665 kat. hold erdeje és 64 733 hold beerdősíteni tervezett futóhomokos, szikes és kopár területe. Borsod vármegyében 10, Gömörben 1, Hevesben 6, Abaújban 3, Zemplénben 2, összesen 22 erdőhivatali kerületet jelöltek ki.

Az új szervezet 1925 januárjában alakult meg, amikor a földművelésügyi miniszter úgy rendelkezett, hogy „a IV. sz. kerületre nézve az erdőigazgatóságot *Miskolc székhellyel életbe léptetem*” és az új szervezet a „*m. kir. erdőigazgatóság címet viseli.*”

80 éve működik tehát Miskolcon erdőigazgatóság vagy azonos rangú erdészeti szervezet, amihez az alakuláskor 4 erdőfelügyelő és a kerületi összevonások miatt 18 erdőhivatal tartozott. Az 1922-ben kialakított 7 m. kir. erdőgondnokság 7 gazdálkodást is folytató erdőhivatal lett, 11 erdőhivatal pedig az államerdészeti kezeléssel, az alföldi és kopárfásítással kapcsolatos feladatokat látta el és segítette az erdőfelügyelőket.

A törvény jogilag megszüntette az erdőfelügyelőségeket, de az erdőfelügyelő személyes hatáskörét meghagyta. Az erdőigazgatóság a négy megye székhelyén működő erdőfelügyelőn keresztül gyakorolta az állami erdőfelügyeletet, irányította és ellenőrizte az erdőhivatalok működését.

Az elsőfokú hatóság a vármegye közigazgatási bizottságának gazdasági albizottsága, de az ügyintézés még hosszadalmasabb, bürokratikusabb lett. Összekeveredett az erdőfelügyelet, a kincstári erdőgazdálkodás és az államerdészeti kezelés. Az ügyintézés több hónapig elhúzódott, mert az albizottság évente négyszer, Borsodban pl. a negyedév utolsó hónapjának első keddi napján ülésezett. Ha az erdőfelügyelő nem értett egyet a bizottság határozatával, akkor fellebbezhetett és azt is felterjesztették az FM-hez, mint II. fokú hatósághoz.

A sorozatos bírálatok alapján a kormány belátta, hogy az erdőfelügyelőség és az erdőhivatal egymás mellett nem tartható fenn, ezért az 1935. évi IV. tc. alapján a kincstári erdőhivatalok kivételével a többi erdőhivalt megszüntette.

Befejezésül idézzük néhai elnökünket, báró Waldbott Kelemen, aki az OEE 1936. évi miskolci közgyűlésén mondta: „*az erdőfelügyelettel járó teendőket az állami adminisztráció a lecsökkentett személyzettel és a lepassztott anyagi eszközökkel ellátni nem tudja... az állami felügyelet nem csak jog, hanem szigorú kötelesség, de ennek a kötelezettségnek az államerdészet... megfelelni nem fog tudni.*”

Fontosabb források és irodalom:

Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Levéltár; IV.B-814, VI-203, VI-205, VI-207, XI-601 jelű iratok, üzemtervek,

ÁESZ Miskolci Igazgatóság; üzemtervek és iratok,

Szerző irattára,

Bedő Albert: A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leírása, 1-4.k.Budapest 1896.

Divald Adolf: Kivonat D. A. osztálytanácsos jelentéseiből; II. Diósgyőr, Erdészeti Lapok 1869.

Enyedi János: A diósgyőri m.kir. erdőgondnokság ismertetése; Magyar Erdészet 1907-1908.

Lebóczky Alfréd: A borsodi szénbányászat története, Miskolc 1967.

Rakonczay Zoltán: Az államerdészet 90 éve, Az Erdő 1971.

Soós I.-Kiszely Gy.-Zádor T.: Vázlatok a diósgyőri vaskohászat 190 éves történetéből (1770-1960), Miskolc, 1968.

Szilás G.-Kolossy Sz.-né: A diósgyőri kincstári uradalom erdőgazdálkodása; /In: Az erdőgazdálkodás története Magyarországon, Budapest, 1975./

Veres László: A kamarai gazdálkodás kibontakozása a diósgyőri koronauradalomban, HOMÉK. 1979.

Járasi Lőrinc